

BUDAPEST XXI. KERÜLET CSEPEL ÖNKORMÁNYZATA

ALPOLGÁRMESTER

Beszámoló a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2012. évi ellátásáról

Készítette: **Lantai – Metz Tímea** referens, Intézményfelügyeleti Ágazat

Fatérné Rothbart Mária intézményvezető, Humán Szolgáltatások Igazgatósága

Kiss László szakmai vezető, Humán Szolgáltatások Igazgatósága

Előterjesztő: **Morovik Attila** alpolgármester

Az előterjesztő a **Humánerőforrás és Fenntartható Fejlődés** meg tárgyalásra **Bizottságnak** javasolja:
a **Pénzügyi, Ellenőrzési és Ügyrendi Bizottságnak**

Törvényességi szempontból ellenőrizte:

dr. Szeles Gábor

jegyző

Az előterjesztés leadva: *2013.04.22.*

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata
Képviselő-testülete

2013. évi *116* sz. előterjesztés

Testületi ülés dátuma: *2013.04.25.*

testületi ülés időpontja:

2013. április 25.

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló, többször módosított 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése alapján a települési önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testületi megtárgyalást követően meg kell küldeni a gyámhatóságnak.

A gyámhatóság az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet a települési önkormányzat felé, amely hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a gyámhatóság javaslatait és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

2013. március 21. napján került sor a Gyermekvédelmi Tanácskozásra, ami minden évben a gyermekvédelmi tevékenység, a jelzőrendszer, valamint a gyermekjóléti alapellátások megfelelő színvonalú biztosítása, illetve a kapcsolatrendszer fejlesztése érdekében kerül megrendezésre.

A Tanácskozáson résztvevők (Családtámogatási Iroda, Védőnői Szolgálat, Gyámhivatal, civil szervezetek stb.) a gyermekvédelmi munka színvonalának javításához, az együttműködés sikerességéhez értékes javaslatokkal járultak hozzá, mely javaslatokat a 2012. évi Beszámoló is tartalmaz.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2012. évi ellátásáról szóló beszámolót megtárgyalni és elfogadni szíveskedjen.

Budapest, 2013. április 22.

Morovik Attila

Morovik Attila

alpolgármester

Határozati javaslat:

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testülete úgy dönt, hogy az Önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak 2012. évi ellátásáról szóló beszámolót elfogadja és felkéri a Jegyzőt, hogy a beszámolót, a Képviselő – testület jelen jóváhagyó határozatával együtt küldje meg a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése szerint a gyámhatóságnak.

Határidő: elfogadásra: azonnal

végrehajtásra: 2013. május 31.

Felelős: **Németh Szilárd** polgármester

végrehajtás előkészítéséért: **Dr. Szeles Gábor** jegyző

Lantai – Metz Tímea referens

*A határozati javaslat elfogadásához a képviselők **egyszerű többségű** támogató szavazata szükséges.*

GYERMEKVÉDELMI BESZÁMOLÓ

2012.

1. Csepel demográfiai mutatói a 2012. évben

Budapest XXI. kerületében állandó lakóhellyel 76.976 fő rendelkezett a 2012. év során. Ebből kiskorú 13.707 fő volt. A 0-14 éves korosztály létszáma 10.430 fő, a 14-18 éves korosztály létszáma 3.277 fő volt. Az arányok a tavalyi évhez képest nem mutatnak számottevő változást.

1.2. Születések száma

2012-ben nőtt a születések száma az előző évhez képest – míg 2011-ben 612 gyermek, 2012-ben 682 gyermek született, ez több mint 10 %-os emelkedést jelent. Sajnos ezzel együtt a koraszülések száma is nőtt, 42-ről 56-ra, ez bizony egyharmaddal magasabb, mint a megelőző évben.

Gyermekhalálozás a 2012. évben nem volt.

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátások biztosítása

<u>Támogatás megnevezése</u>	<u>Fő</u>
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	2158
Óvodáztatási támogatás	56
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	1948
Csepeli ösztöndíj	260
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás	20
Gyermekétkeztetés	4662
Babaköszöntő csomag	245

A 2012. év során is a központi költségvetés biztosította a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás, az óvodáztatási támogatás, a gyermektartásdíj megelőlegezése valamint az otthonteremtési támogatás teljes fedezetét.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra, csepeli nevelési segélyre és a gyermekétkeztetésre, szociális étkezési térítési díjkezdvezményre fordított összeg teljes mértékben az önkormányzatot terhelte.

3. Gyermekjóléti szolgáltatás célja, feladata, működésének tapasztalat

Budapest XXI. Kerületében a gyermekjóléti szolgáltatást az Önkormányzat által fenntartott volt Csepeli Szociális Szolgálat, 2012. április 1-től Humán Szolgáltatások Igazgatósága Gyermekjóléti Központja látta el.

3.1. A Gyermekjóléti Központ személyi feltételei

A családgondozói létszám a 2012. év során 11 fő családgondozó, és 1 fő központvezető helyettes volt.

A családgondozók a törvény által meghatározott családszám feletti esetszámmal dolgoztak az elmúlt év során, átlagosan 55-60-as családszámmal. Mindez szellemileg, az adminisztratív munkában, valamint pszichésen is megterhelte a szakembereket.

A szakemberek munkáját heti egy alkalommal jogász, fejlesztőpedagógus, valamint főállású pszichológus is segítette.

2012-ben havi egy alkalommal került sor szupervízióra, külső szakember által tartott esetmegbeszélőn való részvételre pedig az év első felében volt lehetőség.

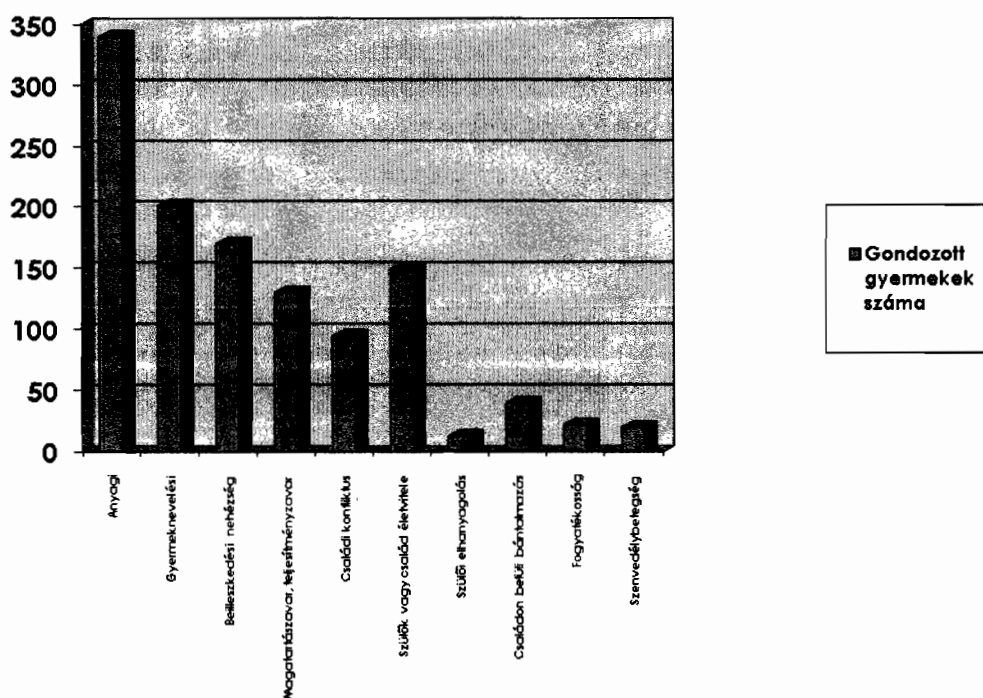
3.2. A Gyermekjóléti Központ működési területe és ellátottainak köre

A Központ működési területe Budapest XXI. kerület Csepel közigazgatási területe. 2012-ben összesen 782 családot és 1180 gyermeket gondoztak a munkatársak.

A Központ feladata a gyermekek érdekeit védő alap- és speciális személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatás biztosítása a szociális munka eszközeinek, módszereinek felhasználásával.

Prevenációs szolgáltatások nyújtásával a gyermek testi és lelki egészségének fejlődését, a családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését biztosítja. E célkitűzések érdekében, vagy a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését segíti elő, figyelembe véve a gyermek igényeit és szükségleteit egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat nyújt.

A Központ munkatársai a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében a személyes gondoskodást nyújtó ellátás kezdetekor minden esetben tájékoztatást adnak az ellátás tartalmáról, a családgondozás módjáról, a gondozott személyekkel kapcsolatban kezelt adatokról, valamint a szülői és gyermeki jogokról, kötelezettségekről is megkapják az érintettek az írásbeli felvilágosítást. Ennek tudomásul vételét írásbeli nyilatkozatban is rögzítik (Együttműködési nyilatkozat). A szakemberek a családgondozás során egyéni gondozási-nevelési tervet készítenek, és az ebben rögzítettek szerint látják el feladatukat. A tervek tartalmazzák a veszélyeztető okokat, körülményeket, a jelzőrendszeri tagok által megjelölt problémákat, és az ezek megszüntetése érdekében szükséges változtatásokra irányuló megállapításokat, feladatokat.

A Gyermekjóléti Központ tevékenysége a kezelt probléma típusa és az ellátott gyermekek száma szerint

Mint az a fenti diagramból is látszik, a legnagyobb számban a lakhatás megoldatlansága, az anyagi problémák, valamint a gyermekkel kapcsolatosan felmerülő magatartászavar az, ami miatt a legnagyobb számban keresték fel az ügyfelek a gyermekjóléti Központot.

A tavalyi évhez hasonlóan emelkedő tendenciát mutatott a családi konfliktusok száma, nagyrészt ezek is visszavezethetők az anyagi problémákra. Sok család

településről településre, illetve kerületről kerületre vándorol. Ebben az esetben komoly problémát jelent a Központ munkatársai számára, hogy a veszélyeztetett kiskorúakat nem tudják nyomon követni, így a gyermek gyakorlatilag kicsúszik a gyermekvédelmi gondoskodás alól.

A Gyermekjóléti Központ által biztosított speciális szolgáltatások (15/1998. (IV.30.) NM rendelet, valamint az 1997. évi XXXI. tv. alapján):

- utcai és lakótelepi szociális munka
- kórházi szociális munka
- kapcsolattartási ügyelet
- készenléti ügyelet

3.2.1. Utcái és lakótelepi szociális munka

Az utcai és lakótelepi szociális munka célja a magatartásával, testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, a szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermekek speciális segítése, illetve a lakóhelyéről önkényesen eltávozó, vagy gondozója által a lakásból kitett, ellátás és felügyelet nélkül maradt gyermekek felkutatása, lakóhelyére való visszakerülésének elősegítése, szükség esetén átmeneti gondozásának vagy gyermekvédelmi gondoskodásban részesítésének kezdeményezése.

Kerületünkben ezen feladatkört heti 4 órában két állandó munkatárs látja el. A szakemberek Csepel gyermek- és fiatalkorúak által leginkább látogatott területeit (pl.: Sétáló utca, Ady-lakótelep, Csepel Plaza, Nagy Imre ÁMK és környéke) keresték fel heti rendszerességgel, és igyekeztek felvenni a kapcsolatot a rendszeresen utcán csavargó, illetve a kirívó viselkedésükkel másokat zavaró fiatalokkal.

3.2.2. Kórházi szociális munka

Központunk folyamatosan kapcsolatot tartott a tavalyi év során a területileg illetékes egészségügyi intézményekkel, valamint a környező kórházakkal. A családgondozók közül 1 fő látja el a fenti intézményekkel kapcsolatos koordinációs feladatokat. A kapcsolattartás kiemelten fontos a válsághelyzetben lévő várandós anyákkal folytatott munka során, az újszülöttek hazaadása, illetve egészségügyi veszélyeztetés észlelése esetén. Központunk a Heim Pál Gyermekkorházal, a Vadaskert Alapítvánnyal, valamint a Jahn Ferenc Kórházzal állt szinte napi kapcsolatban.

3.2.3. Kapcsolattartási ügyelet

Intézményünkben minden hónap második és negyedik szombatján (amely nem minden esetben egyezik meg a naptár szerinti páros és páratlan hétvégékkel!) működött kapcsolatügyelet 9:00 óra és 13:00 óra között.

A kapcsolatügyelet formái

* Támogatott kapcsolattartás: Intézményünk ebben az esetben a helyszínt biztosította, szakképzett mediátoraink a kapcsolattartás idején kizárólag szükség szerint avatkoztak közbe. Időtartama a kapcsolatügyelet teljes időtartama is lehetett. Ebben az esetben a mediátor nem volt végig egy légtérben a kapcsolattartóval és a gyermekekkel.

* Ellenőrzött kapcsolattartás: időtartama maximum 60 perc volt, mely idő alatt a szakképzett mediátor állandóan jelen volt a kapcsolattartáson, s fokozott figyelemmel kísérte azt.

Abban az esetben, ha a családban korábban bántalmazás történt, vagy a felek között olyan jellegű konfliktusok állnak fenn, lehetőség volt az ún. „zsilipeltetésre”, mely azt jelenti, hogy a kapcsolattartó és a kiskorút nevelő-gondozó szülő nem találkozik egymással, csúsztatott időben érkeznek, illetve távoznak. A gondozó szülő a mediátoroknak adja át a gyermeket, majd vagy elhagyja az intézményt, vagy egy olyan helyiségben várakozik, ahol nem találkozhat a másik féllel.

A kapcsolattartásról minden esetben jelenléti ív készül, valamint a mediátorok hivatalos feljegyzést készítenek a kapcsolattartáson törtétekről.

A tavalyi év során a forgalmi napló adatai szerint összesen 13 csepeli és egy vidéki illetőségű család vette igénybe ezt a szolgáltatást. Ellenőrzött kapcsolattartásra csak az első félévben került sor, összesen 6 alkalommal.

3.2.4. Készenléti ügyelet

A készenléti szolgálat célja a gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, információnyújtás, tanácsadás, vagy tájékoztatás. A telefonon jelentkező szakember minden hívás esetén szakszerű segítséget tud nyújtani, vagy ilyen segítséget tud mozgósítani a krízishelyzet megszüntetése érdekében.

A 2012. év során összesen 13 telefonhívás érkezett a készülékre. Több alkalommal keresték meg telefonszolgálatunkat a kerületi rendőrkapitányság munkatársai, akik kiskorú gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésével kapcsolatban kértek és kaptak információt, egy alkalommal pedig hajléktalan személy elhelyezésében kért segítséget lakossági bejelentő. A kerületi lakosság köréből többen is kértek tájékoztatást jogi ügyekben, illetve információt segélyezéssel kapcsolatban.

4. Bölcsődék

A Humán Szolgáltatások Igazgatóságához három bölcsődei részleg tartozik. 26 csoportszobában, 338 engedélyezett férőhely áll rendelkezésre a gyermekek életkorához igazodó szakszerű gondozáshoz, neveléshez. A férőhelyek iránt nagy igény jelentkezik.

A bölcsődei csoportok maximális létszáma 2 év alatti gyermekek esetében 12 fő, második életévüket betöltött gyermekeket ellátó csoportban pedig 14 fő. Ezt a létszámot túllépni nem lehet, ez azonban felveti azt a problémát, hogy az év közbeni felvételek miatt a csoportok összetétele életkor szempontjából nehezen tartható.

2012. december 31-én 283 fő volt a beíratott gyermekek száma. Bölcsődei ellátást a 2012. év folyamán összesen 491 fő vett igénybe. A bölcsődébe való felvétel folyamatos, a gondozási-nevelési év egészében zajlik a gyermekek beszoktatása, legintenzívebben a szeptember és december közötti időszakban.

Továbbra is komoly probléma azonban a környező kerületekből, illetve az agglomerációból érkező, fiktív csepeli lakcímmel rendelkező családok magas száma. Szerencsére az elmúlt egy évben a Védőnői Szolgálattal történő együttműködésnek köszönhetően sok jogosulatlan igénybe vevőt sikerült kiszűrni, és így több, valóban a kerületben élő gyermek tudja igénybe venni az ellátást.

5. A kerületi oktatási-nevelési intézményekkel való együttműködés, az intézményekben folyó gyermekvédelmi munka

5.1. Óvodák

A kerületben működő óvodák pedagógusai és gyermekvédelmi felelősei a Gyermekjóléti Központ munkatársaival közösen kísérik figyelemmel a veszélyeztetett gyermekek életkörülményeinek alakulását.

A Gyermekjóléti Központ családgondozói havonta egy alkalommal minden intézményt felkeresnek annak érdekében, hogy a valamilyen szempontból veszélyeztetett gyermekek szüleivel találkozzanak. Sajnos a szakembereket ritkán keresik meg a szülők, azonban az óvodai látogatások a gyermekvédelmi felelősökkel és az óvodapedagógusokkal való személyes találkozást is szolgálják. Mindazonáltal szükségesnek látszik a családgondozók felkeresésének lehetőségét határozottabban megismertetni a kerületben élő szülőkkel.

5.2. Általános és középiskolák

Az oktatási intézményekben nagyon magas volt a tavalyi évben a veszélyeztetettként nyilvántartott gyermekek száma. Tovább növekedett a sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési problémákkal küzdő kiskorúak aránya is.

A Gyermejjóléti Központ munkatársai a 2012. év során az összes kerületben működő általános és középiskolával felvették a kapcsolatot annak érdekében, hogy az intézmény szolgáltatásait közelebb vigyék a tanulókhoz, szüleikhez és az oktató-nevelő munkát folytató pedagógusokhoz.

Az általános iskolákban kéthetente egy alkalommal, előre megbeszélt időpontban tartottak fogadó órát a területileg illetékes családgondozók. Itt is, ugyanúgy, ahogy az óvodákban, a szülőknek lehetőségük van a családgondozóval való kapcsolatfelvételre. A szakemberek tapasztalatai szerint azonban nem szívesen keresik fel őket az oktatási-nevelési intézmények falain belül. Az iskolákban töltött időszak itt is a gyermekvédelmi felelősökkel történő esetmegbeszélést szolgálták. Ezen a területen is szükséges az intézmények közötti kapcsolat, a szakember felkeresése lehetőségének megismertetése az érintettekkel – ebben a Gyermejjóléti Központ számít az oktatási-nevelési intézmények segítségére is.

Az igazolatlan iskolai mulasztások ügyében folyamatos volt a kapcsolattartás az intézmények és a Központ között. Az iskolák egyre inkább törekedtek arra, hogy jelzési kötelezettségüknek eleget tegyenek, melynek során 2012-ben összesen 266 esetben éltek jelzéssel a Gyermejjóléti Központ felé. A Központ munkatársai minden esetben visszajelzést küldtek az illetékes oktatási intézmény felé az általuk megtett intézkedésekről, illetve a családdal való kapcsolatfelvétel tapasztalatairól.

5.3. Nevelési Tanácsadó

A Nevelési Tanácsadó diagnosztikai, rehabilitációs célú és pszichoterápiás ellátást végez. Az intézménybe a kerület óvodái, iskolái és egészségügyi intézményei irányíthatják ellátottjaikat, gondozottjaikat. A Tanácsadó munkatársai kihelyezett rendelésen és a saját intézményen belüli szakellátás keretében látják el a kerületben élő 3-18 éves korosztályba tartozó gyermekeket.

A kihelyezett rendeléseken (pl.: óvodákban, iskolákban) a szakemberek pszichológiai és fejlesztőpedagógiai tevékenységet végeznek. Ezek döntően a pedagógiai-pszichológiai szemlélet formálását szolgálják, valamint korrekciós foglalkozásokat jelentenek.

A saját intézményen belüli szakellátás a súlyosabb problémák pszichés és fejlődési diagnosztikai feltárását és terápiás ellátását foglalja magában.

A Nevelési Tanácsadó és a Gyermekjóléti Központ kapcsolata nem mondható szorosnak, valószínűleg javítana a gyermekvédelmi szakmai tevékenységen a szorosabb együttműködés, erre törekedni szükséges a jövőben.

5.4. Védőnői Szolgálat

A HSZI Gyermekjóléti Központjának kapcsolata a kerületi Védőnői Szolgálat munkatársaival rendszeres. A védőnők családlátogatásaik során szerzett tapasztalataikról folyamatosan beszámolnak a Központ szakembereinek. A védőnők tapasztalata szerint egyre magasabb a mélyszegénységben élők száma. Meglátásuk szerint a szülők az egyre súlyosbodó anyagi problémák miatt gyermekeikkel türelmetlenebbek, de a lehetőségeikhez képest igyekeztek gondoskodni róluk.

A Védőnői Szolgálat által gondozottak létszáma a 2012. évben

Korcsoport	2012.	
	Gondozottak száma	Fokozott gondozásra szorulóak
Várandós anyák száma	1145	343
0 – 11 hónaposak száma	686	106
12 – 35 hónaposak száma	1278	132
3 – 6 évesek száma	2649	241
7 – 18 éves közösségbe nem járók	26	11
Összes gondozott száma	5784	833

6. A Családtámogatási Irodán belül működő jegyzői gyámhatóság feladatai és hatósági intézkedései 2012-ben

Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata Polgármesteri Hivatalán belül a jegyzői hatáskörbe tartozó gyámhatósági feladatokat a Szociális és Egészségügyi Ágazat Családtámogatási Iroda látta el. A gyámhatóságon a 2012. évben 2 ügyintéző dolgozott.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény szellemének megfelelően a gyámhatóság gyermekvédelmi feladatai elsősorban a gyermek családból való kiemelésének megelőzésére, a gyermek családban tartására, illetve a veszélyeztetettség megelőzésére, kezelésére irányulnak. A gyámhatóság hatáskörébe tartozó gyermekvédelmi hatósági intézkedések:

- a Gyermekjóléti Központ felhívása a gyermek alapellátására
- védelembe vétel
- ideiglenes hatályú elhelyezés

Mind az alapellátásra való felhívás, mind a védelembe vétel során a hatóság és a családgondozó közös törekvése arra irányul, hogy a gyermeket ne kelljen kiemelni a családból.

6.1. 2012-ben elrendelt védelembe vételi intézkedések

2012-ben **64 gyermek** esetében került sor védelembe vételre. A hatósági intézkedés indokául **9** esetben környezeti ok szolgált, ez a szám, ill. ok az igazolatlan mulasztás miatt védelembe vettek számát jelenti. Figyelemre méltó, hogy **17** gyermeket kellett védelembe venni a szülőnek felróható magatartási ok miatt, míg **28** kiskorú saját felróható magatartása miatt került a hatósági intézkedés hatálya alá. Szabálysértés miatt **4** főt vett védelembe a hatóság, **6** esetben pedig a gyermek bántalmazása miatt intézkedett a Családtámogatási Iroda.

A 64 védelembe vételből 60 esetben került sor az intézkedésre a Gyermekjóléti Központ javaslata alapján – ez a szám azt is jelzi, hogy a jelzőrendszer tagjai megalapozottan, szakmailag alátámasztva küldik meg javaslataikat a hatóság számára. Szintén fontos adat, hogy a 64 védelembe vett gyermek közül korábban már 48 gyermeket alapellátásban gondoztak a családgondozók, és ennek sikertelensége miatt került sor a hatósági intézkedésre.

2012-ben **75** gyermek védelembe vételét szüntette meg a jegyzői gyámhatóság.

2012 decemberében a jegyzői gyámhatóság nyilvántartása szerint **175** gyermek volt védelemben. Ez a szám 11-gyel kevesebb, mint a 2011. év végén, amely csökkenés örvendetesnek mondható.

A jelenleg fennálló hatósági intézkedések 65 esetben a gyermeknek, míg 53 esetben a szülőnek felróható magatartási probléma miatt váltak szükségessé.

A hatósági intézkedések közül komoly arányt képviselnek az igazolatlan mulasztás miatt elrendeltek. Mint ismeretes, ha a gyermek igazolatlan mulasztása meghaladja az 50 órát, a gyámhatóság kezdeményezi a Magyar Államkincstárnál az iskoláztatási támogatás folyósításának szüneteltetését. Természetesen ebben az eljárásban is vannak korábbi, a folyósítás szüneteltetését megelőző intézkedések – 10 óra után a gyámhatóság felhívja a törvényes képviselő figyelmét a tankötelezettség teljesítésének biztosítására (ekkor értesíti a hatóság a Gyermekjóléti Központot is), 30 óra után egyenesen a Központhoz kell érkezni az oktatási-nevelési intézmény jelzésének, és csak az 50 óra elérése után következik a valós szankció, az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének kezdeményezése.

2012-ben **176** gyermekről érkezett olyan jelzés, hogy igazolatlan hiányzása elérte a 10 órát. A 176 kiskorú közül **43 fő 14 év alatti, 78 gyermek 14-16 év közötti, míg 55 16 év fölötti** volt.

50 órát meghaladó mulasztásról **78** kiskorú esetében küldtek jelzést az oktatási-nevelési intézmények. Itt legnagyobb számban a **16 év fölöttiek** képviseltették magukat **47 fővel**, míg a **14-16 év közöttiek 17-en**, a **14 évesnél fiatalabbak pedig 14-en voltak**.

23 esetben függesztette fel a gyámhatóság az iskoláztatási támogatás folyósítását, míg **48** esetben kezdeményezte a Magyar Államkincstárnál a támogatás szüneteltetését az igazolatlan mulasztások nagy száma miatt. 16 év alatti gyermekek esetében 50 óra igazolatlan mulasztás után a törvény erejénél fogva a védelembé vételre is sor kerül. Ebben az esetben a családgondozónak az oktatási-nevelési intézménnyel közös feladata, hogy a gyermek tankötelezettségének teljesítését – természetesen elsősorban a szülővel és a gyermekkel együttműködve – elősegítse.

Az iskoláztatási támogatás felfüggesztését / szüneteltetését a gyámhatóság háromhavonta felülvizsgálja, és a felülvizsgálat eredményeként dönt az intézkedés fenntartásáról vagy megszüntetéséről.

A 2012. évben sajnos csak 6 esetben lehetett megszüntetni az intézkedést annak eredményessége miatt.

6.2. Ideiglenes hatályú elhelyezések 2012-ben

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény 72. § (1) bekezdése értelmében ideiglenes hatályú elhelyezésre kerül sor, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi

fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges.

2012-ben **32 gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére került sor**. Ebből két gyermeket a külön élő másik szülőnél, öt kiskorút harmadik személynél (általában nagyszülőnél), míg a fennmaradó huszonöt gyereket gyermekotthonban helyezte el a gyámhatóság.

A 32 gyermek közül **9 gyermek esetében** – ez az összes elhelyezett gyerek 28 %-a – **maga a szülő kérte az ideiglenes hatályú elhelyezést**, változatos okokra hivatkozva. Kérte a törvényes képviselő a gyermek elhelyezését lakhatási problémák miatt, de fordult gyermekotthonban történő elhelyezés kérelmével azért is a gyámhatósághoz, mert nem tudta már kezelni a gyermek magatartási problémáit. Az ilyen esetek természetesen mindig felvetik, hogy a gyermekvédelemben dolgozó szakembereknek, a jelzőrendszer tagjainak nagy hangsúlyt kell fektetni a családi élet problémáinak megoldásában való segítségnyújtásra, de fontos a gyermek gondozásával, nevelésével kapcsolatos támogatás, „oktatás”.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés 30 napra szól, ez idő alatt a lakóhely szerinti gyámhivatal felülvizsgálja a gyermek családjából történő kiemelése fenntartásának indokoltságát, és döntést hoz a továbbiakról. A gyámhivatal hatásköre szerint visszahelyezheti a gyermeket a családjába, átmeneti nevelésbe veheti, ill. harmadik személynél vagy különélő szülőnél történő elhelyezés esetén 60 napon belül pert indíthat a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránt.

Gyámhivatali döntések

A gyermekotthonban elhelyezett gyerekek közül 10 kiskorú 30 nap után visszakerült vészerinti családjába, ugyanis a szülőknek sikerült rendezniük helyzetüket, és olyan körülményeket teremtettek számukra, melyben megfelelően tudják már biztosítani gyermekeik gondozását-nevelését. 15 gyermek esetében átmeneti nevelésbe vételre került sor.

7. A gyámhivatal hatáskörébe tartozó eljárások, ügyek

7.1. Családba fogadás

A családba fogadás indokolt lehet a szülő egészségi állapota, a szülő indokolt távolléte vagy más családi ok miatt. Kérelmezheti a szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő (a különélő másik szülő meghallgatásával).

A gyámhivatalnak a kérelem benyújtásakor tájékoztatnia kell a szülőt a családba fogadás következményeiről. A családba fogadás létrejöttéhez a

gyámhivatal hozzájárulása szükséges. A gyámhivatal akkor adja meg hozzájárulását, ha a családba fogadó szülő személyisége és körülményei alapján alkalmas a gyermek gondozására, nevelésére, a gyámság ellátására, valamint e feladatok ellátását vállalja is. A családba fogadó szülőt (szülőket) a gyámhivatal gyámul rendeli. A hozzájárulás további feltétele, hogy a családba fogadás a gyermek érdekében álljon.

Az elmúlt év során **11** esetben engedélyezte a gyámhivatal kiskorúak családba fogadását. Kérelem elutasítására **1** esetben került sor.

7.2. Átmeneti nevelésbe vétel

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a gyermek fejlődését a családi környezete veszélyezteti, és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható. Az átmeneti nevelésbe vétellel egyidejűleg a gyámhivatal a gyermeket nevelőszülőnél vagy – ha ez nem lehetséges – gyermekotthonban, illetve fogyatékos vagy pszichiátriai betegek otthonában helyezi el és gyámot (hivatásos gyámot) rendel ki számára. A kerületben 2012-ben összesen **140** gyermeket tartottak nyilván átmeneti neveltként.

7.3. Tartós nevelésbe vétel

A gyámhivatal a gyermeket tartós nevelésbe veszi, ha a szülő vagy mindkét szülő felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, ha a szülők meghaltak, ha a gyermek ismeretlen szülőktől származik, továbbá, ha a szülő gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot.

A 2012. év során tartós nevelésbe vételre nem került sor. 2012. december 31-én a korábban tartós nevelésbe vett, és tartós neveltként nyilvántartottak száma **2** fő volt.

7.4. Utógondozás

Az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnése vagy megszüntetése esetén a gyámhivatal legalább 1 év időtartamra elrendeli a gyermek, illetve – kérelme alapján – a fiatal felnőtt utógondozását. Az utógondozás a fiatal felnőtt 24. életévének betöltéséig tart. Az utógondozói ellátás célja a gyermek családba történő visszailleszkedésének elősegítése.

A 2012. év során **2** esetben került sor utógondozás elrendelésére, és további **2** esetben szűnt meg az utógondozás.

8. Kapcsolattartás a kerületben működő civil szervezetekkel

8.1. Magyar Vöröskereszt Családok Átmeneti Otthona

A Magyar Vöröskereszt Budapesti Szervezete több mint 10 éve működteti kerületünkben a Családok Átmeneti Otthonát. 2005 óta krízis- és kiléptető otthonnal is bővült a szervezet csepeli férőhelyeinek száma. Az átmeneti otthon lakói különböző okok miatt kerültek be a 2012. év folyamán az intézménybe:

- családi krízis
- felmondott albérlet
- más anyaoththonban, vagy családok átmeneti otthonában megszűnt elhelyezés
- válási krízis
- családon belüli erőszak
- hajléktalan állapot.

A Családok Átmeneti Otthona átmeneti elhelyezést nyújtó bentlakásos otthon, ahonnan a törvény által biztosított idő letelte után ki kell lépnie a családnak. A Gyermekjóléti Központ jó kapcsolatot ápolt az Otthonnal, több alkalommal sikerült rászoruló családot elhelyezni az intézmény keretein belül. A közös esetekben gyakoriak voltak a konzultációk, esetmegbeszélések az Otthon szakemberei és a Központ családgondozói között. A be- és kiköltözésekről az otthon munkatársai folyamatosan tájékoztatták a Gyermekjóléti Központ munkatársait, az általuk észlelt veszélyeztető körülményekről írásos jelzéseket is küldtek.

8.2. Burattino Hátrányos Helyzetűeket Segítő Iskolaalapítvány

A Burattino Általános és Szakképző Iskola, Gyermekotthon a Burattino Hátrányos Helyzetűeket Segítő Iskolaalapítvány fenntartásában, közös igazgatású integrált intézményként működik. Az Alapítvány gyermekotthona három telephelyen, összesen 52 férőhellyel működik.

Az iskolában hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik gondozása érdekében komplex nevelési, oktatási, gyermekvédelmi, pszichológiai feladatokat látnak el, egész napos oktatás keretén belül.

A gyermekotthon otthont nyújtó ellátás keretén belül a tavalyi év során is befogadta az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermekeken kívül a krízishelyzetbe került családok gyermekeit is.

A 2012. év folyamán az intézmény több alkalommal is írásos jelzéssel élt a Gyermekjóléti Központ felé, amikor a hozzájuk járó csepeli gyermekekkel kapcsolatban veszélyeztető körülményt tapasztaltak. Gyakoriak voltak az év során a gyermekvédelmi felelőssel közös családlátogatások, illetve az iskola munkatársaival közös esetmegbeszélések.

8.3. Magyar Élelmiszerbank Egyesület

A Humán Szolgáltatások Igazgatósága a 2012. év folyamán szerződésben állt a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel. Az együttműködés eredményeként az év során két alkalommal kerülhetett sor élelmiszeradomány kiosztására a Gyermekjóléti és a Családsegítő Központ által gondozott családok között. 2012 nyarán tégelyes vaját, 2012 decemberében pedig száraz élelmiszerekből (tészta, liszt, cukor, vaníliás karika) álló csomagot kaptak a leginkább rászoruló családok.

8.4. Fehér Kereszt Baráti Kör

Az egyesület helyettes szülői ellátást, pótmama szolgálatot, családi napközi ellátást biztosít. Ezeket, mint a gyermekek átmeneti gondozásának egyik formáját az egyesült két férőhelyen biztosította.

8.5. Tudor Alapítvány

A Csepeli Tudor Műhely a Vodafone Magyarország Alapítvány támogatásával nyílt meg 2005 tavaszán. A műhely számára együttműködési megállapodás keretében Csepel Önkormányzata biztosít helyiséget az ADY Családsegítő Közösségi Házban. A műhelyben 12, 3-5. osztályos gyerekekkel foglalkoznak az alapítvány szakemberei. Heti négy alkalommal 14-től 17 óráig tartanak foglalkozásokat: heti két-két angol, számítástechnika, mozgás, művészeti nevelés, valamint heti négy tanulásmódszertan foglalkozást, az utóbbiak része az iskolai órákra való felkészülés. A mindennapos tevékenység mellett a munka részét képezi a havi rendszerességgel zajló közösségi és kulturális programok szervezése (színház, múzeum, kirándulások) is.

9. Családgondozás a területben működő munkásszállókon

9.1. Zászlós Munkásszálló

A 2012. év folyamán két családgondozó látogatta folyamatosan a munkásszállón élő családokat. Tapasztalataik szerint a családok többsége azért választja ezt a megoldást lakhatási problémáinak kezelésére, mert az albérletekkel ellentétben itt

nem kell kauciót fizetni. A Munkásszállón élő gyermekes családok száma általában 25 és 30 között mozog. A családok kb. 25 %-a anyaotthonból, családok átmeneti otthonából érkezett, és kb. 50% pedig a vidékről, a jobb megélhetés reményében felköltözöttek aránya.

A 2012 év folyamán kb. 35-38 gyermekes család lakott a Szállón. 4 gyermek esetében ideiglenes hatályú elhelyezésre került sor, ebből 1 gyermeket sikerült visszagondozni családjába, 3 kiskorú pedig átmeneti nevelésbe került, ez 1 családot érintett. 3 gyermek esetében családba fogadás történt, ahol a Szállón élő nagyszülő lett a gyám. Védelemben vétel keretében 19 gyermeket, alapellátásban pedig 26 gyermeket gondoznak a családgondozók.

2012-ben 7 újszülöttet születésüktől fogva a Szállón neveltek szülei, és 8 családban nevelkedett 1 év alatti gyermek.

A korábban kialakított jó kapcsolatot ellenére a Szálló gondnoka nem minden esetben jelez a családgondozóknak az újonnan érkező családokról, a már kiköltözőkről, illetve a lakbértartozásokról.

A területileg illetékes védőnővel szoros az együttműködés e tekintetben is, sok esetben közösen történnek a családlátogatások és gyakoriak a konzultációk is a közös esetekben.

9.2. Invest Munkásszálló

Az Invest Munkásszállón az év folyamán egy szakember látogatta folyamatosan a kisgyermekes családokat. A beköltözők a szállón folyamatosan igényelhetnek lakbérkedvezményt. A felkínált lehetőséget egyre több család vette igénybe.

Az alapellátásban gondozott gyermekek száma 10 fő, mely 7 családot érintett. Védelemben vett gyermekek száma 7, amely 3 családot jelentett.

Átmeneti nevelésbe egy gyermeket vettek. A szálló gondnokával az együttműködés nagyon jó, több alkalommal előfordult az év folyamán, hogy azonnal tudott lakhatási lehetőséget biztosítani a fedél nélkül maradó családok számára. Jellemző, hogy ezen a munkásszállón kevesebb azon családok száma, ahol gyermekvédelmi intézkedés vált szükségessé.

10. Kapcsolattartás a kerületi rendőrkapitánysággal

A Budapesti Rendőr-főkapitányság XXI. Kerületi Rendőrkapitányság munkatársaival Központunk szakembereinek együttműködése példaértékű volt. Több alkalommal is előfordult, hogy családlátogatások alkalmával biztosították a terepet munkatársaink részére, olyan családok esetében, ahol várható volt, hogy munkatársainkat atrocitások érhetik.

Az elmúlt év során **69** fiatalkorú személyt vontak gyanúsítottként eljárás alá. A fiatalkorú személyek ellen lefolytatott eljárásokat minden esetben jelezték a lakóhely szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak/központnak, illetve a területileg illetékes jegyzői gyámhatóságnak.

A Humán Szolgáltatások igazgatósága Gyermekjóléti Központjának az év során összesen 98 esetben küldtek jelzést a szükséges gyermekvédelmi intézkedés megtétele érdekében.

Bűncselekmény elkövetése miatt **19** gyermekkorú személyt hallgattak meg, de velük szemben – büntethetőséget kizáró ok miatt – az eljárás megszüntetésére került sor.

A rendőrség tapasztalatai szerint a kiskorúak nem fordítottak elég figyelmet értékeik védelmére, azokat könnyen hozzáférhetővé tették, és így egyre nagyobb számban váltak sértetté. A bűnelkövetés okaiként leginkább a kiskorúak családjai közötti lényeges vagyoni különbségeket említették meg, valamint a bűnözői családi környezetet, a rossz szociális helyzetet, illetve a helytelen nevelést. Több olyan esettel is találkoztak azonban a kapitányság munkatársai, amikor nem a rossz anyagi vagy szociális helyzet miatt került sor bűncselekmény elkövetésére, hanem azért, mert a gyermekre a szülők túl kevés figyelmet fordítottak. Tapasztalataik szerint a fiatalokra továbbra is nagy hatással voltak az iskolai konfliktusok, és a nem megfelelő baráti kör is.

11. Fiatalkorúak pártfogó felügyelete

A Humán Szolgáltatások Igazgatóságánál heti egy alkalommal, csütörtök délutánonként, az Ady-lakótelepen található Családsegítő Közösségi Házban pedig hétfőn délutánonként fogadja a kerületben élő, pártfogó felügyelet alatt álló fiatalkorú személyeket Budapest Főváros Kormányhivatala Igazságügyi Szolgálatának munkatársa.

A 2012. év statisztikai adatai az alábbi képet mutatják:

- folyamatban lévő ügyek száma: 92 eset
- felfüggesztett szabadságvesztés: 36 fő
- próbára bocsátás: 13 fő
- vádelhalasztás: 10 fő – ebből kábítószer miatt elterelés: 3 fő
- börtönbüntetésre vár: 2 fő
- jelenleg büntetés-végrehajtási intézetben van: 5 fő
- párhuzamosan több pártfogó felügyelet is van: 4 fő.

A 2012. év folyamán 2 esetben történt felfüggesztett szabadságvesztés átváltoztatása letöltendő börtönbüntetésre a pártfogó felügyelet magatartási szabályainak megszegése miatt, 4 esetben pedig az illetékes bíróság próbára bocsátás helyett súlyosabb büntetést szabott ki ugyanezen okból kifolyólag.

12. Nyári gyermekétkeztetés

A települési önkormányzatok részére szociális nyári gyermekétkeztetés céljából 2012. évben nyújtott támogatás igénylésének, folyósításának és elszámolásának részletes szabályairól szóló 23/2012. (IV. 18.) NEFMI rendelet által biztosított lehetőségekkel élve az Önkormányzat a 2012. évben is pályázatot nyújtott be a szociális nyári gyermekétkeztetés megvalósítása érdekében.

2012. június 16. és 2012. augusztus 31. között összesen 5160 adag meleg ételt osztottak ki munkatársaink a Hollandi úton működő gyermektáborban, és a Karácsony Sándor Általános Iskola éttermében, a kerületben állandó bejelentett lak-, vagy tartózkodási hellyel rendelkező, és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek között. A HSI és az Önkormányzat – amennyiben erre lehetőség lesz – az idei évben is rész kíván venni a pályázaton.

13. Cselekvési terv – beszámoló a végrehajtásról

13.1. A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés minőségének fejlesztése

A Családtámogatási Iroda rendszeresen részt vett a Humán Szolgáltatások Igazgatósága Gyermekjóléti Központja által szervezett eszmegbeszéléseken, és napi kapcsolatban volt a Központ szakembereivel. Több oktatási-nevelési intézmény kereste meg mind az Iroda, mind a Gyermekjóléti Központ munkatársait telefonos úton, segítséget kérve egy-egy aktuális probléma megoldásához.

Az Iroda és a Központ munkatársai az óvodai, iskolai gyermekvédelmi felelős munkaközösségek értekezletein is több alkalommal részt vettek, és az ilyen irányú felkéréseknek a továbbiakban is szívesen eleget tesznek.

13.2. A gyermekvédelmi hatósági munkára vonatkozó jogszabályok változásainak megismertetése a jelzőrendszer tagjaival

2013. január 1-jével átalakult a gyermekvédelmi hatóság szervezete, a gyámhivatalok a Kormányhivatalok szakigazgatási szerveként működnek tovább, a korábbi jegyzői gyámhatósági feladatok is a gyámhivatali hatáskörbe kerültek.

A Gyámhivatal munkatársai továbbra is rendszeres kapcsolatot ápolnak a Humán Szolgáltatások Igazgatósága Gyermekjóléti Központjának munkatársaival.

Elengedhetetlennek látszik a gyermekvédelmi rendszer átalakításával járó jogszabályváltozások alkalmával történő folyamatos konzultáció.

13.3. A tájékoztatás hatékonyságának növelése a támogatás célzottabb megállapíthatósága céljából

A Családtámogatási iroda munkatársai továbbra azon igyekeznek, hogy a központi költségvetés és az Önkormányzat által folyósított támogatások a valóban rászoruló családokhoz jussanak el – ennek érdekében rendszeresen környezettanulmányokat végeznek, illetve sok időt szánnak a tényállás pontos tisztázására.

Budapest, 2013.

A Humán Szolgáltatások Igazgatósága ez úton mond köszönetet – a nevek, intézmények, szervezetek külön felsorolása nélkül – mindazoknak, akik segítséget nyújtottak a 2012. évről szóló gyermekvédelmi beszámoló elkészítésében.